

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net psscacak@psss.rs

БИЛТЕН МАРТ 2011.

САДРЖАЈ:

1. Очување плодности земљишта и мере поправке- Дипл.инг Снежана Драгићевић Филиповић
2. Гајење црвене дателине-Дипл.инг Милисав Тиосављевић
3. Употреба и количине минералних ђубрива и стајњака на територији моравичког округа- Дипл.инг Милан Дамљановић
4. Одабир земљишне парцеле за подизање засада малине- Мр Бранко Танасковић

Очување плодности земљишта и мере поправке

Земљиште представља незаменљив и тешко обновљив природни ресурс и посебну пажњу треба посветити очувању плодности земљишта. На пољопривредним површинама треба применити одговарајућу агротехнику и редовну контролу плодности земљишта да би се сачувала плодност земљишта.

Земљишта се могу поделити у две групе:

1. Земљишта којима треба сачувати производну способност;

2. Земљишта којима требају мере поправке;

Културне биљке као високо продуктивне имају велике захтеве за хранљивим елементима и очување плодности се своди на враћање изнетих елемената и у складу са потребама биљака и ради очувања обавезних резерви за њихово гајење .

Стварање хумуса је дуготрајан процес и зависи од више фактора као што су геолошки супстрат, клима и вегетација. Агротехничким мерама смањује се органска материја земљишта. Одржавање хумуса на одређеном нивоу представља комплексан проблем. Један од начина одржавања нивоа хумуса у земљишту је гајење одређених култура као што су траве које доводе до повећања органске материје, затим уношење

жетвених остатака у комбинацији са азотним минералним ђубривима. Плороредом се такође може повећати проценат органске материје. Комбинација ђубрења стајњаком и калцизацијом такође повећава ниво органске материје. Осим тога и комбинација уношења стајњака и жетвених остатака такође повећава ниво органске материје земљишта.

Промена реакције земљишта под утицајем човека може да услови опадање плодности. Мере које се предузимају ради одржавања реакције земљишта су уношење физиолошки неутралних или базних минералних ђубрива, ђубрење стајњаком и заоравање биљних остатака. Основна мера је калцизација којом се одржава ниво рН вредности земљишта.

Калцизација је мера којом се уношење калцијум карбоната повећава садржај Ca^{2+} јона и смањује се киселост услед присуства база. Примена већих норми креча од предвиђене може условити читав низ неповољних последица, као што су поремећај у усвајању магнезијума, недостатак гвожђа и до мање растворљивости неких микроелемената (Mn, Zn, Cu, B). Због тога поправку нивоа рН вредности земљишта треба вршити дужи период и мање количине креча постепено уносити. Осим тога неопходно је заједно са кречом уносити и стајњак који садржи неопходне микроелементе и поспешује дејство креча.

Дипл. инг Снежана Драгићевић-Филиповић

Гајење црвене детелине

Међу крмним легуминозама у нашој земљи црвена детелина по учешћу у производњи кабасте хране заузима друго место, одмах после луцерке. Одликује се великим приносом биомасе, брзом регенерацијом после косидбе и високим квалитетом крме. Тако по садржају есенцијалних аминокиселина превазилази зрно кукуруза и овса.

Велики садржај растворљивих угљених хидрата чини је добрим енергетским хранивом, чак бољим од луцерке и италијанског љуља. Одликује се великом количином провитамина А, витамина С, D, Е, К, В, В2, В3 и микроелементима – молибден, кобалт, бор, бакар и манган.

Сено сакупљено почетком бутонизације богато је протеинима од 18 до 24%, фосфором и калцијумом. У плодореду црвена детелина представља усев који добрим делом побољшава плодност тла. Иза детелине у плодореду могу да дођу сви усеви. Насупрот луцерки, црвена детелина боље

подноси киселија земљишта, с ниском рН вредношћу, лошије структуре.

Парцеле заражене вилином косицом, паламидом или травним коровима - пиревина, зубача, дивљи сирак, треба избегавати за заснивање црвене детелине. Предсетвеном припремом земљиште треба поравњати и добро уситнити сетвени слој, да би ситно семе детелине нашло повољне услове клијање и ницање. У овом периоду треба унети минерална ђубрива, зависно од обезбеђености земљишта хранљивим елементима што може да се утврди хемијском анализом земљишта.

Пре основне обраде или предсетвене припреме треба употребити NPK ђубрива тако да се обезбеди N-30, P – 80 и K- 80 kg /ha чистих хранива. Стајњак треба употребити пред предкултуру, јер његова употреба непосредно за црвену детелину утицала би на масовну појаву корова . Оптимални рок сетве у пролећном року јесте друга половина марта. Оптимална дубина сетве је од 0,5 до 3cm зависно од типа земљишта. Количина семена је од 15 – 20 kg/ha. За сетву треба користити декларисано семе. Сортимент : К – 17 , К – 39 , Колубара, Уна.

Непосредно по сетви треба применити ваљање, јер се тако семе доводи у чврст контакт са честицама земље, брже прима влагу, бубри, клија и уједначено ниче. Коришћење црвене детелине може да буде две до две и по године. У трећој години користи се само први откос после чега се усев преорава и засејава накнадни усев - кукуруз или неки други усев .

Дипл.инг. Милисав Тиосављевић

Употреба и количине минералних ђубрива и стајњака на територији моравичког округа

ПССС Чачак поседује збирне податке на основу процена о просечној потрошњи минералних ђубрива за различите пољопривредне културе као и на основу прикупљених података од дистрибутера и апотекара са нашег подручја. Такође поседује тачне податке о броју грла стоке па на основу прорачуна можемо добити приближну слику о количинама произведеног згорелог стајњака на годишњем нивоу. Сви подаци се односе на територију Моравичког округа, а могу се добити и појединачно по општинама.

МИНЕРАЛНО ЂУБРИВО	НПК	АЗОТНА
Употребљене количине на годишњем нивоу	31.000 тона	11.180 тона

Одабир земљишне парцеле за подизање засада малине

Малина је врста јагодастог воћа са експлоатацијом 10-12 година, тако да се евентуалне грешке и недостаци при подизању засада за профитабилну-интензивну производњу врло тешко могу касније надокнадити. Зато је од посебног значаја утврђивање најважнијих фактора који детерминишу њену рентабилну производњу.

То су пре свега: еколошки услови, радна снага и пласман, намена производње, близина већих обраћајница, избор система и сортимента, организација површине засада, као и припрема земљишта. Клима једног рејона утврђује се на основу метеоролошких података дужег низа година, па се и ови подаци могу добити од

Врсте стајњака	Говеда	Свиње	Овце
Згорели стајњак	559.500 тона	114.200 тона	45.172 тона

Укупно : 718.872 тона

Ове податке ипак треба узети са резервом обзиром да многи производјачи у граничним подручјима округа, дјубрива набављају у апотекама са других подручја као и то да већи производјачи дјубрива набављају директно од великих дистрибутера или од фабрика. Што се стајњака тиче, неправилним руковањем, извесне количине пропадају па се не могу узети у коначни збир.

Уместо закључка можемо констатовати да су просечне количине употребљених ђубрива недовољне као и да су формулације врло често не адекватне, а да је стајњак веома често врло лошег квалитета .

Дипл.инг.Милан Дамљановић

овлашћених станица који их региструју. У нашим пределима малини највише одговарају благо нагнути северни и осојни положаји, заклоњени и у близини букових шума. За све фено фазе у плодоношењу малине, као и за виталност целог изданка посебно је важна предкултура, односно искоришћавање тог земљишта у ранијем периоду. Корисне предкултуре за ове засаде су махунарке(грашак, пасуљ, боранија, соја), а лоше предкултуре су луцерка, кромпир, парадајз, због преношења трулежница и вируса на корен малине, као и преношења гљивице *Verticilium albo-atrum*. Уколико се засади подижу на необрађиваним парцелама, под шумом или ранијим виноградима, од самог засада

малине у дужем периоду не би требало очекивати рентабилнији приход. Такође, уколико је таква парцела закоровљена више година, требало би претходно користити тоталне хербициде (што је оправдано само пре заснивања малињака), као и инсектициде (против грчице мајског гундеља).

Сорта Tulameen

Парцеле које су претходно већ коришћене у експлоатацији другог воћа, а посебно малине као предкултуре, требало би „одмарати“ 3-4 године, уз гајење одређених ратарских или повртарских култура са гајењем биљака за зеленишно ђубрење, неутралисање старих проузроковача болести (највише гљива и вируса), као и постојећих штеточина.

Организација земљишне територије подразумева у изради пројекта посебно: парцелизацију; изграђену путну мрежу; могућности наводњавања (изворишта воде); решене имовинско-правне односе; могућности ближег пласмана плодова, као и економско двориште са пратећим објектима.

Идеално постављене парцеле су правоугаоног облика, дужине до 100 метара, са правцем пружања редова север-југ, (или североисток-југозапад). Главни путеви раде се нормално на редове у засаду, а споредни могу се пружати паралелно са редовима малине.

У близини малињака мора постојати надстрешница за хладовину убраних плодова до транспорта. Величина засада, систем гајења и сортимент малине узајамно су повезани са близином потрошачких центара, односно са радом наменског капацитета за смрзавање и прераду плодова, а за заснивање плантажних засада неопходан услов је и приступачна радна снага за бербу. Код избора земљишта за гајење малине најпогоднија су дубока, пропустљива, плодна (3-5 % хумуса) и слабо кисела земљишта (рН од 5,5 до 6,5), у типу гајњача и алувијума. Неструктурна и веома кисела земљишта, као и сувише алкална, склона задржавању воде, требало би избегавати за ову веома исплативу производњу.

Мр Бранко Танасковић

